

Souhrnná teritoriální informace Tádžikistán

Zpracováno a aktualizováno zastupitelským úřadem ČR v Taškentu (Uzbekistán) ke dni 11.
5. 2020 5:53

Seznam kapitol souhrnné teritoriální informace:

1. Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled (s.2)
2. Zahraniční obchod a investice (s.8)
3. Vztahy země s EU (s.15)
4. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR (s.19)
5. Mapa oborových příležitostí - perspektivní položky českého exportu (s.24)
6. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu (s.28)
7. Kontakty (s.33)

1. Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled

Tádžická republika je unitární mnohonárodnostní stát. Podle ústavy je suverénním, demokratickým, právním, světským a unitárním státem s prezidentskou formou řízení. De facto jde o autoritativní prezidentský režim. Prezidentem je Emomali (Šaripovič) Rachmon.

Tádžikistán trvale vykazuje jednu z nejnižších hodnot ukazatele tvorby HDP na obyvatele v rámci států SNS. Hospodářská situace v této zemi byla i v r. 2018 poměrně nestabilní, přestože oficiální statistika vykázala tvorbu HDP ve výši 7,6 mld. USD (meziroční nárůst 3,5%). Za kladným výsledkem hospodaření stojí ale příliv remitend ze zahraničí ve výši 2,13 mld. USD. Tyto příjmy plynuly především z Ruska, kde bylo k datu 1.1.2014 oficiálně registrováno 1,1 mil. Tádžiků k dočasnému pobytu. Přímé zahraniční investice do RT dosáhly za dobu leden-červen roku 2018 hodnotu 267,1 mil. USD (z toho víc než 78,1% z Číny, 8,7% z Turecka, a 5,2% z Velké Británie).

Ačkoliv orná půda zaujímá pouze 7% rozlohy státu, činí podíl zemědělské výroby na tvorbě HDP přibližně 20 %, obchod 15%, průmysl a energetika 13% a stavebnictví 102 %. Největší problémy v průmyslové výrobě způsobuje nedostatek energetických surovin, tj. zejména zemního plynu v důsledku zastavení jeho dodávek z Uzbekistánu v r. 2013 kvůli neshodě těchto států v otázce výstavby vodní elektrárny Rogun (UZ má obavy z nedostatečného přítoku říční vody z území Tádžikistánu pro závlahy ve vegetačním období). Stát byl proto nucen v r. 2013 převést průmyslové podniky s vynaložením vysokých nákladů na spalování uhlí za pomoci úvěrů a dodávek technologického zařízení z Číny. Z těchto důvodů přestalo v r. 2013 v zemi pracovat 113 průmyslových podniků, tj. 10,3% z jejich celkového počtu. K přerušení výroby došlo také v největších průmyslových podnicích, důležitých plátcích daní do státního rozpočtu. Podnik «TALKO» vyrobil v r. 2013 o 20,6% hliníku méně než v r. 2012. Podnik «Tadžikcement» dokázal obnovit výrobu cementu až v říjnu 2013 a výrobce minerálních hnojiv «Tadžikazot» musel zcela zastavit výrobu. Zvýšila se též druhotná platební neschopnost, např. zadluženost státní elektrorozvodné sítě «Barki Točik» vůči producentům elektrické energie dosáhla koncem r. 2013 řádu stovek mln. USD.

Na zhoršující se ekonomickou situaci Tádžikistánu měl negativní vliv také pokles světových cen hliníku a bavlny, jakožto hlavních exportních komodit. Jejich export dosáhl v roce 2015 celkem 364,5 mil. USD, což je o 55,3% méně než v r. 2012. Problémy se prohlubují také v zemědělství, kde chybí dostatek hnojiva moderní zemědělské techniky, ale v důsledku pracovní migrace do zahraničí nastal i nedostatek pracovních sil, což má za následek trvalé snižování produkce a exportu bavlny.

Podkapitoly:

- 1.1. [Oficiální název státu, složení vlády](#)
- 1.2. [Demografické tendence: Počet obyvatel, průměrný roční přírůstek, demografické složení \(vč. národnosti, náboženských skupin\)](#)
- 1.3. [Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let \(nominální HDP/obyv., vývoj objemu HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti\). Očekávaný vývoj v teritoriu s akcentem na ekonomickou sféru.](#)
- 1.4. [Veřejné finance, státní rozpočet - příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let](#)
- 1.5. [Platební bilance \(běžný, kapitálový, finanční účet\), devizové rezervy \(za posledních 5 let\), veřejný dluh vůči HDP, zahraniční zadluženost, dluhová služba](#)
- 1.6. [Bankovní systém \(hlavní banky a pojišťovny\)](#)
- 1.7. [Daňový systém](#)

1.1 Oficiální název státu, složení vlády

Název státu:

-

Republika Tádžikistán - oficiální název státu

- Džumchurii Točikiston - oficiální mázev v tádžičtině
- Tádžikistán - obvyklá krátká forma názvu

Prezidentem Tádžické republiky je Emomali Šaripovič RACHMON.

Složení vlády:

- Předseda vlády - RASULZODA Qohir
- První vicepremiér - SAID Davlatali
- Vicepremiér - ISMATULLOZODA Shirin Ismatullo
- Vicepremiér - GULMAXMADZODA Davlatshox Kurbonali
- Vicepremiér - IBROHIM Azim
- Ministr spravedlnosti - ASHURIYON Muzaffar Kurbonmuhammad
- Ministr zemědělství - SALIMZODA Amonullo Fayzullo
- Ministr vnitra - RAHIMZODA Ramazon Hamro
- Ministr zahraničních věcí - ASLOV Sirojiddin Muhridinovich
- Ministr školství a vědy - IMOMZODA Muhammadyusuf Saydali
- Ministr práce, migrace a zaměstnanosti - JABBORZODA Gulru
- Ministr financí - KAXXORZODA Fayziddin Sattor
- Ministr obrany - MIRZO Sherali
- Ministr dopravy - XUDOYORZODA Xudoyor Zavkibek
- Ministr ekonomického rozvoje a obchodu - ZAVKIZODA Zavki Amin
- Ministr zdravotnictví a sociální ochrany obyvatelstva - ABDULLOZODA Jamoliddin Abdullo
- Ministr kultury - DAVLATZODA Zulfiya Davlat
- Ministr energetiky a vodních zdrojů - USMONZODA Usmonali Yunusali
- Ministr průmyslu a nových technologií - FAYZULLOZODA Zarobiddin Kudrat
- Předseda Státního výboru pro národní bezpečnost - YATIMOV Saymumin Sattorovich
- Předseda Státního výboru pro pozemky a geodézii - XODJAZODA Orif Ashuri
- Předseda Státního výboru pro investice a správu státního majetku - HAMRALIZODA Farrux Mahmud

1.2 Demografické tendence: Počet obyvatel, průměrný roční přírůstek, demografické složení (vč. národnosti, náboženských skupin)

Počet obyvatel - odhad k 1.1.2020 - 9 372 362

Hustota obyvatelstva - 65,7 osob/km² (2019)

Odhadované věkové rozložení obyvatelstva v 2019:

- 0-14 let: 33,9% (muži 1 617 857/ ženy 1 561 717)
- 15-64 let: 62,7% (muži 2 910 493/ ženy 2 966 353)
- 65 let a více: 3,4% (muži 133 837/ ženy 182 199) (Zdroj: UN Data)

Osídlení nerovnoměrné. Na 7% území žije 90% obyvatelstva. Nej hustěji osídleny jsou hlavní město Dušanbe, Gissarské údolí, údolí řeky Vachš a okolí města Chudžand. Na druhé straně v Horno-Badachšánské autonomní oblasti, která zaujímá 45 % území Tádžikistánu žijí jen 3,4 % obyvatel.

V r. 2019 představoval přírůstek obyvatelstva přibližně 2,24%, přičemž porodnost byla v r. 2018 odhadována na 25,5 narození/1.000 obyvatel a úmrtnost na rok 2018 činila 6,1 úmrtí/1.000 obyvatel, saldo migrace činilo -1,1 migrantů/1.000 obyvatel. (Zdroj: CIA)

Národnostní složení je velice pestré, jak je ostatně v regionu obvyklé. Žije tu asi 140 národností. Podle výsledků sčítání obyvatelstva v roce 2010 bylo: 84,3 % Tádžiků, 13,8 % Uzbeků, 2% - Rusů, Kyrgyzů, Arabů aj. Ovšem poměr národností se mění s návratem obyvatelstva jiných národností po občanské válce, takže podíl Tádžiků se relativně snižuje.

90% obyvatelstvo vyznává islám, zbytek ostatní náboženství. Oficiální statistiky nerozlišují sunnity a šiity, ani příslušníky neislámského vyznání.

Podle Ústavy je úředním jazykem tádžický a ruština je jazykem dorozumívacím. Ovšem ruštinu ovládá především obyvatelstvo měst. Na venkově se používá jen omezeně. Výjimkou je oblast Pamíru, kde každé údolí hovoří svým dialektem, který je ve druhém nesrozumitelný, přičemž všichni se považují za ty nejpravější Tádžiky. Takže výsledek je ten, že mezi sebou komunikují rusky. Navíc je znalost ruštiny podpořena ruským satelitním vysíláním, neboť domácí sem nezasahuje. Příslušníci národností mají právo používat svůj rodný jazyk, nejčastěji používaným menšinovým jazykem je uzbečtina - zejména okolo města Kurgan-Tjube a v Sogdijské oblasti. Ovšem spisovná tádžičtina (v podstatě fársi s rusismy) se značně liší od hovorové tádžičtiny používané v sousedních státech, zejména Afghanistanu a Uzbekistánu.

1.3 Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let (nominální HDP/obvy., vývoj objemu HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti). Očekávaný vývoj v teritoriu s akcentem na ekonomickou sféru.

	2015	2016	2017	2018	2019
HDP v tržních cenách (mld. TJS)	55,8	53,3	58,1	68,8	76,0
HDP (mld. USD)	9,1	6,8	6,8	7,2	8,2
Reálný růst HDP (%)	2,0	-1,0	2,5	7,3	7,2
HDP na obyvatele (USD v paritě kupní síly)	2 748	2 982	3 131	3 416	911
Ceny a finanční ukazatele					
Inflace (CPI, konec období, %)	10,8	8,0	10,0	4,0	8,1
Oficiální směnný kurs TJS/USD	6,16	7,84	8,58	9,43	10,2
Oficiální směnný kurs TJS/EUR	7,0	8,3	10,9	10,6	11,1
Míra nezaměstnanosti (%)	4,8	2,4	2,1	2,3	11,1

1.4 Veřejné finance, státní rozpočet - příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let

Ukazatele veřejného sektoru Tádžikistánu (% HDP)

	2015	2016	2017	2018	2019
Příjmy	26,2	27,7	27,4	27,8	34,3
Výdaje	28,1	32,9	33,9	32,0	34,7
Saldo	-1,9	-5,2	-6,5	-4,2	-0,4

Čistý veřejný dluh	32,9	33,0	52,4	55,4	50,6
--------------------	------	------	------	------	------

1.5 Platební bilance (běžný, kapitálový, finanční účet), devizové rezervy (za posledních 5 let), veřejný dluh vůči HDP, zahraniční zadluženost, dluhová služba

Běžný účet platební bilance (mld. USD)

2019	-0,161
2018	-0,185
2017	-0,461
2016	-0,331
2015	-0,604
2014	-0,853

Běžný účet platební bilance (% HDP)

2019	-4,032
2018	-2,421
2017	-6,331
2016	-5,013
2015	-7,512
2014	-4,680

1.6 Bankovní systém (hlavní banky a pojišťovny)

Bankovní systém Tádžikistánů tvoří Národní banka, komerční banky a nebankovní finanční organizace. Působí zde

- banky
- pobočky zahraničních bank (např. íránská Tižorat)
- nebankovní finanční organizace
- úvěrová společenství
- organizace drobného financování (na regionální úrovni)
- drobné spořitelní organizace (na regionální úrovni)
- organizace poskytující drobné půjčky (regionální úroveň)
- fondy drobných půjček (na regionální úrovni)

- CreditInvest, poskytující spotřebitelské úvěry.

Nejvýznamnější komerční bankou je Todžiksodirotbank, dále jsou to Agroinvestbank, Orienbank, Amonatbank, Sochibkorbank, BankEschata a Pervyj mikrofinansovij bank, Bonki rushdi Točikiston, Chalyk Bank Tadžikistan, Kafolatbank, Bank Arvand, Bank Azija, dceřiná banka Pákistánská národní banky v Tádžikistánu, pobočka iránské banky Tidžorat v Tádžikistánu, Spitamen Bank, Meždunarodný bank Tádžikistana, KommercbankTadžikistana, AlifBank.

1.7 Daňový systém

V Tádžikistánu se daně dělí na celostátní a místní.

Celostátní daně:

- daň z příjmů fyzických osob, při příjmu do 140 somoni činí sazba daně 8 %, u příjmů nad 140 somoni 21 %
- daň ze zisku právnických osob má sazbu 23 % bez ohledu na to, zda jde o místní či zahraniční právnickou osobu, z této daně jsou potom různé úlevy
- daň z přidané hodnoty. Všechny společnosti bez ohledu na vlastníka či formu vlastnictví odvádějí daň z přidané hodnoty ve výši 18 %
- spotřební daň
- sociální odvody (zdravotní a sociální pojištění). 25 % odvádí zaměstnavatel, zaměstnanec nic, individuální podnikatelé - fyzické osoby odvádějí 20 %
- půdní daň, od 180 do 500 somoni za jeden hektar
- daň z využívání ložisek nerostného bohatství, u drahých kovů činí 10 %
- daň z nemovitostí od 10 do 20 násobku daně z půdy, na které nemovitost stojí
- daň z vlastnictví motorových vozidel od 2 % do 11 %
- silniční daň, 1 % z nákladů na dopravu
- zjednodušená daň pro drobné podnikatelů 4 %
- daň z prodeje bavlny a hliníku, 10 % resp. 3 %
- cla a další celní poplatky, ty stanoví vláda
- státní celní poplatky, ty stanoví vláda

Místní daně:

- daň z maloobchodního prodeje, 3 %
- daň z nemovitostí fyzických osob, od 3 % do 25 %
- daň k udržování veřejné hromadné dopravy (platí všichni, kteří platí sociální odvod) od 1 % do 14,5 % záleží na výkonu motoru

Spotřební daň se uplatňuje u následujících druhů zboží:

- alkoholické nápoje
- tabák a tabákové výrobky
- pohonné a mazací hmoty a analogické materiály
- automobilové pneumatiky
- osobní automobily
- topná nafta
- výrobky ze zlata
- fyzické osoby vyrábějící alkoholické nápoje v rozsahu povoleném vládou TR pro vlastní potřebu
- dovoz 1 l alkoholických nápojů a 200 ks cigaret fyzickou osobou pro vlastní potřebu, při vjezdu na území TR na automobilu obsah nádrže
- zboží převážené přes území TR tranzitem
- dočasný dovoz zboží na území TR

-
- zboží na reexport
 - zboží humanitární pomoci mimo alkoholu a cigaret

2. Zahraniční obchod a investice

Ekonomika země má hluboké strukturální problémy, je plně závislá na příjmech z těžby hliníku a na vnější pomoci, hlavně na remitencích pracovní migrace v Rusku, které představují zhruba 40 % HDP země. Devizové rezervy dosahují pouhých 478 mil. USD, tj. nestačí ani na pokrytí 3 měsíců dovozu.

Podkapitoly:

- 2.1. Obchodní bilance za posledních 5 let – vývoz, dovoz, saldo
- 2.2. Teritoriální struktura – postavení v (k) EU
- 2.3. Komoditní struktura
- 2.4. Zóny volného obchodu (VT parky, investiční zóny)
- 2.5. Investice - přímé zahraniční investice v teritoriu (odvětvová a teritoriální struktura)
- 2.6. Investice - podmínky vstupu zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory)

2.1 Obchodní bilance za posledních 5 let – vývoz, dovoz, saldo

Vývoj zahraničního obchodu Tádžikistánu za období 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Vývoz (mil. USD)	897,6	899,3	983,8	1 073,9	1 115,9
Dovoz (mil. USD)	3 419,4	3 031,5	2 774,4	3 144,3	3 327,7
Saldo (mil. USD)	-2 521,8	-2 132,1	-1 790,6	-2 070,5	-2 221,9

Zdroj: International Trade Centre

2.2 Teritoriální struktura – postavení v (k) EU

Největší obchodní partneři Tádžikistánu z hlediska jeho vývozu v letech 2015–2019 (mil. USD)

Dovozci z Tádžikistánu	2015	2016	2017	2018	2019
Celkem	897,6	899,3	983,8	1 073,9	1 115,9
<i>z toho:</i>					
EU 28	28,4	38,0	46,7	61,2	55,6
Turecko	255,3	200,8	233,2	276,5	233,8
Švýcarsko	167,0	99,3	1,5	1,6	225,1
Kazachstán	146,5	194,9	324,3	300,0	218,4
Uzbekistán	6,1	35,6	57,1	155,3	172,0
Čína	29,5	44,0	35,4	57,1	55,1
Rusko	87,5	50,6	32,1	55,2	44,3
Afgánistán	55,7	75,0	98,1	72,3	39,4
Belgie	0,07	0,07	0,09	2,3	21,0
Irán	60,1	39,0	30,4	35,1	18,1
Lotyšsko	3,6	5,1	2,5	8,9	12,8

Kyrgyzstán	9,4	9,0	10,5	14,3	11,3
Česká republika (31)	0,09	0,1	0,001	0,03	0,3

Největší obchodní partneři Tádžikistánu z hlediska jeho dovozu v letech 2015–2019 (mil. USD)

Vývozci do Tádžikistánu	2015	2016	2017	2018	2019
Celkem	3 419,4	3 031,5	2 774,4	3 144,3	3 327,7
<i>z toho:</i>					
EU 28	217,5	141,1	186,3	240,8	188,8
Rusko	1 058,6	985,9	903,9	967,9	1 009,1
Kazachstán	530,9	481,1	514,6	536,6	739,3
Čína	764,5	841,3	556,2	594,2	605,5
Uzbekistán	8,8	33,6	69,3	126,3	169,9
Turecko	127,7	114,5	105,4	124,9	143,5
Německo	106,7	58,4	106,3	97,0	76,0
Japonsko	35,4	11,3	29,1	64,4	66,9
Irán	110,3	75,1	61,4	62,1	46,2
Pákistán	85,9	25,2	24,6	52,4	45,9
USA	38,7	24,9	23,5	42,3	44,4
Česká republika (32)	3,8	3,8	3,2	4,9	4,0

2.3 Komoditní struktura

Nejvíce zastoupené položky v dovozu do Tádžikistánu v rocích 2015 – 2019 (mil. USD)

Kód HS2	Označení zboží dle HS	2015	2016	2017	2018	2019
	Celkem	3 419,4	3 031,5	2 774,4	3 144,3	3 327,7
27	Nerostná paliva, minerální oleje a produkty jejich destilace; živičné látky; vosk	553,8	471,8	475,2	563,1	593,4
87	Vozidla jiná než kolejová, jejich části a součásti	199,2	175,1	201,7	296,2	300,9

84	Kotle, stroje a mechanická zařízení	312,0	303,0	170,3	266,6	252,9
10	Obiloviny	266,8	242,6	205,6	182,3	237,5
72	Železo a ocel	219,1	191,3	181,0	273,4	225,2
85	El.stroje, přístr. a zařízení pro záznam a reprodukci	203,3	165,4	129,3	161,0	170,9
28	Anorganické chemikálie; anorganické nebo organické sloučeniny drahých	155,6	158,9	132,5	111,9	134,3
44	Dřevo a dřevěné výrobky; dřevěné uhlí	205,4	131,0	131,8	123,8	127,5
15	Tuky a oleje živočišné a rostlinné	96,0	92,1	93,7	83,0	106,4
39	Plasty a výrobky z nich	62,3	70,4	76,0	84,9	102,3
17	Cukr a cukrovinky	88,7	65,0	74,0	70,8	86,7
73	Výrobky ze železa nebo oceli	90,6	124,7	72,6	101,1	66,9
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka	42,5	38,1	39,1	40,9	48,7

30	Farmaceutické produkty	39,4	35,9	42,7	43,5	48,5
02	Maso a jedlé droby	48,4	33,0	40,6	42,8	43,3
48	Papír, kartón a lepenka, výrobky z papírovny	33,9	45,9	43,8	39,8	37,7

Nejvíce zastoupené položky ve vývozu z Tádžikistánu v letech 2015–2019 (mil. USD)

Kód HS2	Označení zboží dle HS	2015	2016	2017	2018	2019
	Celkem	897,6	899,3	983,8	1 073,9	1 115,9
26	Rudy kovů, strusky a popely	152,4	239,1	387,3	400,1	296,9
71	Přírodní nebo uměle pěstované perly, drahokamy nebo polodrahokamy	168,9	99,3	1,5	2,0	225,8
52	Bavlna	155,7	137,2	159,9	204,9	182,2
76	Hliník a výrobky z něho	221,4	209,4	203,1	202,2	180,3
25	Sůl, síra, zeminy a kameny	3,2	16,4	46,1	65,7	68,4
27	Nerostná paliva, minerální oleje a produkty jejich destilace	49,3	52,3	51,7	79,1	35,6
81	Ostatní obecné	4,6	11,6	20,5	26,7	23,1

	kovy, cermety					
62	Oděvy doplňky oděvní, jiné než pletené háčkové	12,3	14,6	19,2	19,5	15,9
72	Železo a ocel	3,2	2,6	4,0	5,6	10,5
87	Vozidla jiná než kolejová, jejich části a součásti	10,3	39,1	10,7	16,0	10,4
08	Jedlé ovoce a ořechy	20,1	13,5	13,6	11,4	9,5
07	Jedlá zelenina a některé kořeny	10,9	7,6	3,1	4,3	8,0
13	Šelak, gumy, pryskyřice	6,3	5,3	7,7	3,2	7,3
28	Anorganické chemikálie; anorganické nebo organické sloučeniny drahých	0,006	1,4	2,0	6,7	6,2
84	Jaderné reaktory, kotle a stroje	10,7	14,7	10,0	9,5	5,7

2.4 Zóny volného obchodu (VT parky, investiční zóny)

Tádžikistán zřídil 4 tzv. svobodné ekonomické zóny (Free economic zones – FEZ). Jedná se o „Soghd“ v Chudžantu v regionu Soghd, „Pyanj“ (Pandž) v oblasti Qumsangir, „Danggara“ v oblasti Danghara v regionu Khatlon a „Ishkoshim“ v Gorno-Badakšanské autonomní oblasti.

Svobodná ekonomická zóna SUGHT leží ve městě Chudžant severu země v blízkosti hranic s Uzbekistánem. Mohou se v ní registrovat podnikatelé - fyzické osoby, společnosti a organizace všech právnických forem, stejně jako pobočky a zahraniční kanceláře firem.

2.5 Investice - přímé zahraniční investice v teritoriu (odvětvová a teritoriální struktura)

Přímé zahraniční investice Tádžikistánu (FDI) se v září 2019 zvýšily o 19,0 mil. USD v porovnání s poklesem o 162,8 mil. USD v předchozím čtvrtletí. Data dosáhla historického maxima ve výši 55,1 USD mil. v prosinci 2018 a rekordního minima -162,8 USD mil. v červnu 2019.

Celkový příliv přímých zahraničních investic do Tádžikistánu do roku 2016 představoval řádově pouze 7 mld. USD. Z toho 3,2 mld. USD byly přímé zahraniční investice a 3,8 mld. USD ostatní investice. Nejvíce se investovalo do oblastí energetiky (596,8 mln. USD), spojů (378,3 mil. USD), stavebnictví (338,0 mil. USD), finančních služeb (320,8 mil. USD), důlního průmyslu (700,3 mil. USD) a zpracovatelského průmyslu (200,3 mil. USD).

V roce 2016 počet přímých zahraničních investic dosáhl 2,4 mld. USD, v roce 2017 – 3,1 mld. USD, v období leden-září 2018 - 3,7 mld. USD.

2.6 Investice - podmínky vstupu zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory)

Základním legislativním dokumentem je „Zákon o zahraničních investicích v Tádžikistánu“. Podniky, na jejichž základním jmění se zahraniční investor podílí aspoň 30 %, mohou bez omezení exportovat svou produkci. Majetek, který je dovážen jako vklad do základního jmění zakládané firmy, je osvobozen od cla. Firmy se zahraničním kapitálem nemohou být znárodněny, jak výslovně stanoví čl. 8 tohoto zákona. Dále se jim v článku 10 tohoto zákona zaručuje možnost vyvézt zisk a konvertovat domácí měnu na zahraniční valutu. Při případném zabavení majetku firmy (vyvlastnění) bude vyplacena kompenzace ve volně směnitelné měně, kterou lze vyvézt ze země. Legislativní podmínky platné při zakládání podniku se zahraničním kapitálem platí i po 10 následujících letech jeho fungování, i kdyby následně přijatá legislativa podmínky pro fungování firmy se zahraničním kapitálem zhoršovala.

Jak je výše uvedeno, zahraniční investice nepodléhají znárodnění, jak stanoví čl. 8 zákona o zahraničních investicích v Tádžikistánu. Kromě toho podle článku 10 tohoto zákona se zaručuje zahraničním investorům vývoz zisku a konverze národní měny na zahraniční měnu. Daleko podstatnější je ovšem fakt, že právní úprava není, alespoň ne v tomto směru, degenerována různými instrukcemi a pokyny, které by měnily její smysl, jako je tomu v některých sousedních zemích a legislativa je předvídatelná. Zvýšená jistota investora spočívá i v tom, že lze zcizovat i pozemky. Podíl zahraničního investora na základním kapitálu společného podniku není omezen. Firmy se zahraničním kapitálem, zabývající se materiální výrobou (ovšem kromě těch, které zpracovávají dovezené zdroje), jsou osvobozeny od placení daně ze zisku na dobu určenou podle výše vloženého zahraničního kapitálu:

- od 50 tis. do 500 tis. USD na prvé dva roky,
- od 500 tis. do 2 mil. USD na prvé tři roky,
- od 2 mil. do 5 mil. USD, na prvé čtyři roky,
- od 5 mil. USD výše, na prvních pět let.

Na území republiky mohou zahraniční investoři zakládat výrobní podniky se 100% zahraničním podílem, tj. bez účasti tádžické strany. Tádžikistán podepsal Washingtonskou konvenci pro urovnávání investičních sporů, na jejímž základě vzniklo Mezinárodní centrum pro urovnávání investičních sporů. Pojišťováním investic se zabývá státní společnost „Tadžikinest“, založená při vládě TJ. Tato organizace je rovněž agenturou zplnomocněnou vládou TJ pro získávání zahraničních investic, vyhledávání úvěrů mezinárodních finančních institucí a spravování trhu cenných papírů.

Hlavním úkolem „Tadžikinestu“ je realizace vládní politiky pro příliv zahraničních investic do prioritních odvětví ekonomiky země a jejich ochrana pojištěním. V oblasti pojištění spolupracuje tádžická vláda s britskou pojišťovací společností „Aon Group Limited“.

S cílem přilákat domácí i zahraniční investice a vytvářet nové trvalé pracovní příležitosti bylo celkem 18 společnostem uděleno osvědčení o tom, že jsou subjektem volných ekonomických zón, z toho 14 společností je registrovaných ve svobodné ekonomické zóně "Sohgd", 3 jsou společnosti registrované v FEZ Pyanj 'a 1 společnost je zapsána v FEZ "Dangara", Objem vyhlášených kapitálových investic registrovaných firem v investičních projektech činí více než 48 milionů dolarů.

Významné pobídky pro zahraniční investory upravuje Zákon o koncesích, který umožňuje přenechat do užívání zahraničnímu investorovi mj. půdu s právem těžit nerosty, vody a jiné přírodní zdroje. Koncese může udělovat vláda, zmocněný orgán státní správy a místní orgány státní správy. Koncese se udělují zpravidla na základě výběrového řízení nebo aukce. Koncese se mohou udělovat na dobu maximálně 50 let, v případě dobývání nerostů na dobu do 99 let.

3. Vztahy země s EU

Zahraničně-politický kurs Tádžikistánu v mnohém ovlivňují strategické zájmy světových velmocí a čerpání ekonomické a rozvojové pomoci, na které je Tádžikistán závislý.

EU je v Tádžikistánu vnímána jako neutrální soft power. Na okraj konference k Afghánistánu v březnu 2018 se v Taškentu uskutečnila krátká ministeriáda EU – SA za účasti tehdejší **HR/VP Mogherini**. Další ministeriáda EU – SA proběhla v listopadu 2018. Ministr zahraničí Muhridin na ní vyjádřil zájem o zahájení jednání o EPCA.

Rada pro spolupráci mezi Evropskou unií (EU) a Tádžikistánem uspořádala své osmé zasedání 10. prosince 2019 v Bruselu. Schůzi předsedal tadžický ministr zahraničních věcí Sirojiddin Muhridin. Delegaci EU předsedal pan Gordan Grlić Radman chorvatský ministr zahraničních věcí a evropských záležitostí jménem Josepa Borrella Fontellese, nového vysokého představitele EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.

V červenci 2018 proběhlo v turkmenském Ašchabadu 5. zasedání EU – SA dialogu na vysoké úrovni k politickým a bezpečnostním otázkám, kterého se účastnila také delegace Afghánistánu.

Mezinárodní konference na vysoké úrovni na téma Mezinárodní dekáda „voda pro udržitelný rozvoj“ 2018-2028 v Dušanbe v červnu 2018 se za EU zúčastnil komisař EK pro mezinárodní spolupráci a rozvoj N. Mimica.

Podkapitoly:

- 3.1. [Zastoupení EU v zemi](#)
- 3.2. [Obchodní vztahy země s EU](#)
- 3.3. [Poskytování rozvojových fondů a nástrojů EU](#)

3.1 Zastoupení EU v zemi

Delegation of the European Union to Tajikistan

74 Adhamov street

734013 Dushanbe

Republic of Tajikistan

Tel.: +992 37 221-74-07

Fax: +992 37 221-43-321

E-mail: Delegation-Tajikistan@eeas.europa.eu

Web: www.eeas.europa.eu/delegations/tajikistan/about_us/contacts/index_en.htm

3.2 Obchodní vztahy země s EU

Dovoz ze zemí EU do Tádžikistánu za období let 2015–2019 (mil. USD)

Vývozci z EU	2015	2016	2017	2018	2019
Celkový dovoz	3 419,4	3 031,5	2 774,4	3 144,3	3 327,7
z toho dovoz z	217,5	141,1	186,3	240,8	188,8

EU 28						
Německo	106,7	58,4	106,3	97,0	76,0	
Itálie	25,9	12,9	17,8	36,0	34,5	
Litva	10,0	8,1	8,3	10,2	12,7	
Polsko	6,8	6,4	6,8	9,1	10,6	
Belgie	3,5	4,3	7,0	7,0	7,1	
Nizozemsko	5,0	4,3	5,3	5,2	5,8	
Francie	16,0	12,7	4,4	16,8	5,6	
Česká republika	3,8	3,8	3,2	4,9	4,0	
Bulharsko	0,5	0,8	0,7	0,8	3,9	
Švédsko	1,9	1,1	3,6	5,5	3,7	
Rumunsko	1,0	0,6	0,6	1,2	3,3	
Velká Británie	5,5	3,1	3,8	23,3	3,2	
Rakousko	4,4	7,5	2,5	2,9	2,5	
Španělsko	2,5	1,8	4,5	5,5	2,5	
Finsko	2,0	2,5	1,3	2,2	2,4	
Maďarsko	2,6	4,9	1,8	1,4	2,3	
Slovensko	1,3	0,4	0,3	0,8	1,6	
Slovinsko	0,7	1,6	0,8	1,5	1,6	
Řecko	5,8	0,3	1,0	1,8	1,6	
Dánsko	1,9	1,5	0,9	1,6	1,6	
Lotyšsko	4,8	1,2	2,4	1,5	1,2	

Irsko	3,6	0,3	0,8	0,6	0,6
Estonsko	0,4	0,3	1,7	3,2	0,2
Kypr	0,1	0,09	0,05	0,1	0,1
Portugalsko	0,04	0,01	0,02	0,4	0,07
Lucembursko	0,7	2,1	0	0,4	0,07
Chorvatsko	0,06	0,09	0,2	0,05	0,02
Malta	0	0	0	0	0,002

Vývoz z Tádžikistánu do zemí EU za období let 2015–2019 (mil. USD)

Dovozci do EU	2015	2016	2017	2018	2019
Celkový vývoz	897,6	899,3	983,8	1 073,9	1 115,9
z toho vývoz do EU 28	28,4	38,0	46,7	61,2	55,6
Belgie	0,07	0,07	0,09	2,3	21,0
Lotyšsko	3,6	5,1	2,5	8,9	12,8
Itálie	11,8	13,6	17,2	17,1	11,2
Nizozemsko	9,0	14,6	24,6	28,8	4,6
Velká Británie	0,9	0,6	0,7	3,0	1,9
Chorvatsko	0	0	0	0	1,7
Německo	0,8	1,0	0,2	0,6	1,0
Polsko	0,7	0,2	0,1	0,3	0,4
Česká republika	0,09	0,1	0,001	0,003	0,3
Litva	0,2	1,5	0,4	0,07	0,3

Francie	0,09	0,2	0,2	0,04	0,3
Dánsko	0	0	0	0	0,1
Španělsko	0	0	0	0	0,07
Švédsko	0,002	0,09	0,3	0,05	0,04
Maďarsko	0,003	0	0	0	0,03
Kypr	0	0	0	0	0,005
Rakousko	0	0,02	0,2	0	0,003
Irsko	0	0	0	0	0,003
Bulharsko	0,02	0	0	0	0
Estonsko	0,2	0,6	0	0,1	0
Finsko	0	0	0	0	0
Řecko	1,1	0,003	0	0	0
Portugalsko	0	0,09	0	0	0
Rumunsko	0	0,2	0,09	0	0
Slovensko	0	0,003	0	0	0

3.3 Poskytování rozvojových fondů a nástrojů EU

Vztahy Evropské unie s Tádžikistánem se odvíjejí v rovině spolupráce zaměřené na usnadnění hospodářské transformace v zemi, na podporu začlenění země do mezinárodního hospodářského společenství a na udržitelný lidský a ekonomický rozvoj. [Bližší informace](#) na webu [Europeaid – Tajikistan](#).

Rozpočtová podpora EU vůči Tádžikistánu na bilaterální úrovni v období **2014-2020** se zaměřuje hlavně na sektory **zdravotnictví** (62 mln. EUR), **vzdělání** (75 mln. EUR) a **venkovského rozvoje** (110 mln. EUR).

Mezi největší projekty EU v Tádžikistánu patří projekt BOMCA-9 na období 2015–2018 (Border management in Central Asia), v celkové hodnotě 4 954,8 mil. USD, zaměřený na zvýšení bezpečnosti, boj proti nelegálnímu obchodování a zvýšení úrovně ekonomických vztahů mezi zeměmi Centrální Asie. Poslední 9. fáze projektu předpokládá další školení státních úřadů, zpravodajských služeb Tádžikistánu ve věci boji proti korupci, nelegálnímu obchodování s drogami, používání moderních technologií při celní a hraniční kontrole aj.

4. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR

Objem zahraničně-obchodní relace je minimální, v současné době nejsou v Tádžikistánu zaznamenávány žádné významnější projekty českých firem. Evergreenem je 12 let nevyrovnaná pohledávka EGAPu vůči cementárně Sementi Točik (dříve Tadžikcement) ve výši přibližně 2 mil. USD za dřívější dodávky zařízení pro rekonstrukci zmíněné cementárny českou firmou Inekon Group. Za poslední tři roky byl z důvodu neplnění dřívějších závazků Sementi Točik splátkový kalendář dvakrát restrukturalizován, a to v říjnu 2014 před návštěvou prezidenta ČR v Tádžikistánu a na podzim 2016 před návštěvou tádžického prezidenta v Praze (prosinec 2016). Vždy byla uhrazena pouze jedna splátka ve výši 80 tis. USD těsně před návštěvou a další osud plnění závazků již tádžickou stranu nezajímal.

Podkapitoly:

- 4.1. [Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let](#)
- 4.2. [10 nejvýznamnějších položek českého vývozu/dovozu](#)
- 4.3. [Vzájemná výměna v oblasti služeb](#)
- 4.4. [České investice v teritoriu: Firmy a joint-ventures ve vzájemném obchodu a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce](#)
- 4.5. [Smluvní základna mezi oběma státy](#)
- 4.6. [Zahraniční rozvojová spolupráce](#)

4.1 Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let

Vývoj vzájemného obchodu mezi ČR a Tádžikistánem (mil. USD)

	2015	2016	2017	2018	2019
Vývoz do Tádžikistánu	4,3	4,4	4,2	6,1	6,4
Dovoz z Tádžikistánu	1,5	0,7	0,3	0,3	0,7
Obrat	5,8	5,1	4,5	6,4	7,1
Saldo	2,8	3,7	3,9	5,8	5,6

4.2 10 nejvýznamnějších položek českého vývozu/dovozu

Vývoz z ČR do Tádžikistánu v r. 2019

Kód HS4	Název zboží	(podíl, %)
9022	Rentgenové přístroje a přístroje používající záření	18,8
3920	Desky folie ap ostatní z plastů neporovité aj	14,1

8471	Stroje automat zprac dat jednotky snímače ap	12,5
3305	Přípravky na vlasy	7,8
8422	Myčky stroje k čištění plnění ap lahví aj	7,8
3402	Prostředky povrchově aktivní prací čisticí aj	6,3
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	6,3
8212	Břítvy strojky čepelky holicí	3,1
8518	Mikrofony a jejich stojany, reproduktory	3,1
8517	Telefonní přístroje, vč. telefonů pro celulární sítě	1,6

Dovoz z Tádžikistánu do ČR v r. 2019

Kód HS4	Název zboží	(podíl, %)
8110	Antimon výrobky z něj šrot	42,9
5208	Tkaniny bavlněné nad 85 % do 200 g. m-2	28,6
0813	Ovoce sušené ne ořechy banány citrusy fíky ap	7,1
2204	Váno z čerstvých hroznů mošt vinný jiný	4,3
6912	Nádobí pro domácnost z jiných mater keram	4,3
6204	Kostýmy, šaty, sukně, kalhoty dámské, dívčí	1,4
2008	Ovoce ořechy aj části rostlin jn	1,4
8529	Části a součásti vhodné pro použití výhradně nebo hlavně	1,4
1212	Chléb svatojánský řasy řepa třtina cukrovž aj	1,1
2101	Výtažky esence koncentráty kávy čaje maté ap	1,0

4.3 Vzájemná výměna v oblasti služeb

O vzájemné výměně ve službách nejsou údaje k dispozici.

4.4 České investice v teritoriu: Firmy a joint-ventures ve vzájemném obchodu a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce

Firmy podílející se na dodávkách zboží a technologií do Tádžikistánu:

- **ERA a.s.** – v roce 2010 dodala sledovací systém pro tádžické Řízení letového provozu do Sogdijské oblasti (severní část Tádžikistánu), úspěšné uvedení systému do provozu dalo základ další spolupráci, **v dnešní době systémy ERA poskytují kompletní přehled o vzdušné situaci nad severní, střední a jižní částí Tádžikistánu**, další oblastí spolupráce je vybudování systémů sledování pro východní oblasti Tádžikistánu, největší výzvou je řešení instalace a provozu zařízení v odlehlých oblastech Pamíru
- **BTL zdravotnická technika, a.s.** – v roce 2012 v rámci malého lokálního projektu rozvojové spolupráce zajistila dodávku a instalaci zdravotnické techniky za 10 tisíc USD pro ordinaci dětského lékaře v nemocnici ve městě Chudžant (Sogdijská oblast), projekt posloužil jako reference a v letech 2012-2013 nastartoval další dodávky zdravotnického zařízení na komerčním základě.
- **PATHOS ENERGY, a.s.** – zatím vede úspěšná jednání s tádžickou stranou a na základě ujednání s Ministerstvem energetiky a průmyslu Tádžikistánu ze září 2013 již stačila připravit **dva konkrétní projekty na rekonstrukci hydroelektrárny Varzobskaja a Perepadnaja**. O připravenosti realizovat zmíněné projekty firma informovala v lednu 2014 místopředsedu vlády A. Ibromchima a požádala jej o vydání dispozic k realizaci obou projektů. V únoru 2014 byly projekty prezentovány před státní energetickou společností Barki Todžik v Dušanbe. Tádžická strana zatím na uvedené záměry adekvátním způsobem nereagovala, podpora projektů ze strany ČR je vhodná..
- **FINAPRA a.s., PSP Engineering a.s., TESTER ČR, s.r.o. a ČKD Blansko Engineering, a.s.** – v červenci 2012 podepsali zástupci těchto firem společné memorandum o porozumění se Státním výborem pro investice a řízení státního majetku Republiky Tádžikistán o investiční spolupráci v oblasti průmyslu a energetiky, vč. výstavby vodních elektráren a cementárny. S ohledem na problémy se zajištěním financování se ale dosud nepodařilo přistoupit k přípravě nebo realizaci konkrétních projektů v Tádžikistánu.
- **PAMIR, s.r.o.** – společnost založil bývalý vedoucí obchodního zastoupení Tádžikistánu v ČR Roustam Boltaev, který v Tádžikistánu vybuvoval největší továrnu na výrobu sycených nealkoholických a džusových nápojů OBIZULOL, a tato továrna nyní importuje z ČR do Tádžikistánu některé komponenty pro výrobu (např. polyetylen)
- **AGROSOFT Tábor, s.r.o.** – projekt a dodávka kompletní elektroniky pro dojírny skotu
- **FARMTEC a.s.** – v květnu 2013 byla firma kontaktována tádžickým podnikem Dušanbe Moloko, který si ji našel na internetu. Následovalo pozvání do Tádžikistánu ve věci zpracování **ideového a projektového návrhového** pro krávy a následné **dodávky příslušné technologie**. Jelikož firma FARMTEC a.s. nabídla lepší řešení než konkurenční uchazeč z Iránu, byl velmi rychle podepsán **kontrakt v hodnotě 500 000 EUR**. Po úhradě celé platby předem zajistil český exportér dokumentaci, dodávku zařízení a montážní práce, vše ke spokojenosti obou stran. Touto úspěšnou realizací se vygenerovala poptávka na další dvě obdobné zakázky, první z nich se bude týkat pilotního projektu na dojící technologii pro 500 koz. Farmy spravovanou podnikem Dušanbe Moloko, která byla v době SSSR první svého druhu na území Tádžikistánu, navštívil nedávno i sám prezident E. Rachmon. V ČR se tímto úspěšným projektem firma Farmtec pochlubila i prezidentu M. Zemanovi u příležitosti jeho návštěvy podniku.
- **ENERGO - PRO a.s. a ČKD Blansko Engineering, a.s.** – obě (kapitálově propojené) firmy projevují společný zájem o účast v tendru na výběr konzultanta pro zajištění organizační a technické podpory pro státní energetickou společnost Barki Todžik při přípravě a kompletaci projektu zaměřeného na **modernizaci hydromechanických a elektromechanických zařízení na vodní elektrárně Kayrakkum (142 MW)** za účelem zvýšení bezpečnosti přehrady, její odolnosti vůči klimatickým změnám a zvýšení kvality a objemu dodávek elektrické energie. Projekt bude financován z úvěru EBRD. Firma ENERGO – PRO a.s. má velmi dobré zkušenosti například z Gruzie, kde je 5. největším zaměstnavatelem a dodává elektřinu na 75 % území Gruzie.
- **Solar NG, spol. s r.o.** – v r. 2012-2013 vybuvovala v Tádžikistánu stáčírnu minerální vody
- **RIEGER KLOSS ORGELBAU s.r.o.** - zrekonstruovala a zmodernizovala největší varhany v Tádžikistánu, které v hlavním městě Dušanbe instalovali pracovníci tétož krnovského závodu v letech 1977-78. Tádžikistán tím získal

nejmodernější varhany ve Střední Asii. Iniciativa zrekonstruovat varhanní sál a renovovat varhany vzešla přímo od prezidenta Tádžikistánu Emomali Rachmona, který na ni vydělil ze svého rezervního fondu 1 milion tádžických somoni.

4.5 Smluvní základna mezi oběma státy

Mezi ČR a Tádžikistánem v současné době platí smluvní dokumenty:

- Smlouva o zamezení dvojího zdanění
- Dohoda o podpoře a vzájemné ochraně investic
- Protokol o spolupráci mezi Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR a Ministerstvem vnějších ekonomických vztahů Tádžikistánu
- Ujednání mezi Ministerstvem zdravotnictví České republiky a Ministerstvem zdravotnictví a sociální ochrany obyvatelstva Republiky Tádžikistán o spolupráci v oblasti zdravotnictví a lékařské vědy
- Memorandum o spolupráci mezi MZV ČR a MZV Republiky Tádžikistán
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Republiky Tádžikistán o spolupráci v letecké dopravě

Během návštěvy prezidenta M. Zemana v Tádžikistánu v listopadu 2014 bylo podepsáno společné prohlášení prezidentů.

Rozjednány mezi oběma zeměmi jsou:

- protokol o změně dohody o podpoře a ochraně investic
- smlouva o mezinárodní silniční dopravě.

4.6 Zahraniční rozvojová spolupráce

V současné době Česká republika nerealizuje v Tádžikistánu projekty rozvojové spolupráce. Nicméně ČR se v Tádžikistánu prezentuje v rámci programu CADAP a programu EU na podporu pohraničního managementu (BOMCA).

Z hlediska budoucího možného nasměrování projektů rozvojové pomoci lze příležitosti vidět v následujících sektorech:

Sektor zemědělství

Tádžické zemědělství tvoří 20 % HDP a 53 % zaměstnanosti, čímž nabízí pevný základ pro ekonomický rozvoj. Vláda Tádžikistánu deklaruje silný závazek k reformnímu programu zemědělství. Konkrétně jde především o zrychlenou pozemkovou reformu, svobodu zemědělského podnikání, lepší přístup k finančním prostředkům a zvýšenou diverzifikaci zemědělství. Cílem je, aby investice do zemědělství byly ziskovější a výhodnější zejména pro vývoz skrze zlepšení přístupu na trhy, posílení vlastnických práv zemědělců, zlepšení přístupů k úvěrům a umožnění větší míry samostatnosti a vlastního rozhodování. Nedávný růst vývozu zemědělských produktů naznačuje potenciál pro růst v oblasti zpracování zemědělských produktů (včetně skladování ovoce a zeleniny).

Sektor energetiky

Tádžikistán nedokáže zejména kvůli nerozvinuté distribuční síti uspokojit poptávku po elektřině, což přináší očekávání dalších investic do tohoto sektoru. Celoplošné zajištění dodávek poptávané energie všem potenciálním odběratelům je nejenom důležitým předpokladem pro vytvoření příznivého prostředí pro soukromé podniky, ale i pro snížení chudoby a zajištění lepších životních podmínek. Nedostatečné a nespolehlivé dodávky energie jsou podle místních i zahraničních podnikatelů hlavními překážkami rozvoje Tádžikistánu. V zimním období trpí přibližně 70 % populace rozsáhlými výpadky

elektriny. Nedostatek se značně zvýšil od roku 2009, kdy byla tádžická přenosová síť oddělena od Central Asia Power System a byl zastaven obchod s energiemi se státy střední Asie. Nedostatek elektriny v zimním období se odhaduje na minimálně 2000 GWh, což představuje asi 20 % poptávky po zimní elektřině.

Sektor infrastruktury

Tádžikistán potřebuje transformovat nejen energetickou infrastrukturu, ale i infrastrukturu dopravní, komunikační, vodohospodářskou, bankovní a informační. Tádžikistán potřebuje posílit regionální konektivitu s cílem zlepšit přístup země k regionálním trhům a ke globálním informacím a poznatkům. Za účelem lepšího silničního propojení Tádžikistánu se rozbíhá projekt Central Asia Road Links – Tajikistan. Rovněž se realizuje řada projektů zaměřených na zlepšení přístupu k pitné vodě pro obyvatelstvo a způsobu nakládání s odpadními vodami.

5. Mapa oborových příležitostí - perspektivní položky českého exportu

Mapa globálních oborových příležitostí v Tádžikistánu identifikuje jako nejperspektivnější pro další rozvoj vzájemné obchodně ekonomické spolupráce následující obory: dopravní průmysl a infrastrukturu, energetický průmysl a zemědělský a potravinářský průmysl.

Podkapitoly:

- 5.1. Nejperspektivnější položky pro český export, odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty
- 5.2. Kalendář akcí

5.1 Nejperspektivnější položky pro český export, odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty

Příležitosti pro český export

Dopravní průmysl a infrastruktura

Rozvoj dopravní infrastruktury a veřejné dopravy je jednou z vládních priorit. Přípravované investiční projekty jsou zaměřené zejména na výstavbu a modernizaci silniční sítě zajišťující propojení jak složitě dostupných regionů Tádžikistánu, tak i tranzitního propojení směrem s Afghánistánem a Čínou. Realizace Programu rozvoje dopravní infrastruktury na období 2010–2025 v hodnotě 3 mld. USD počítá s rekonstrukcí magistrál a vnitrostátních silnic, s modernizací železničního vozového parku (zvýšení nákladní přepravy), s výstavbou nových letištních terminálů a modernizací řízení letového provozu.

Zemědělský a potravinářský průmysl

Rozvoji zemědělské výroby je věnována stále větší pozornost. Implementace programu rozvoje chovu čistokrevného dobytka na období 2016–2020 počítá se zvyšováním počtu chovných zvířat, zlepšováním kvality genofondu hovězího dobytka, zvyšováním produktivity při výrobě základních výstupů živočišné výroby, zejména mléka s využitím nových technologií. V rostlinné výrobě lze pozorovat snahu o zkvalitnění sběru a zpracování ovoce. Je snaha rovněž o zvýšení přidané hodnoty u potravinářských výrobků, což je vidět např. ve výrobě kvalitních ovocných šťáv a džusů z místních surovin. Vhodnou platformu pro rozvoj zemědělského a potravinářského průmyslu v Tádžikistánu vytvářejí svobodné ekonomické zóny poskytující řadu daňových úlev a jiných výhod investorům do uvedeného odvětví. Mezi nejvýznamnější lze zařadit svobodné zóny Sughd, Daugara, Iškošim a Panč.

Energetický průmysl

V souladu s programem podpory rozvoje obnovitelných zdrojů energie a výstavby malých vodních elektráren na období 2016–2020 probíhá a dále se připravuje postupná rekonstrukce, modernizace a dostavba vodních elektráren a systémů vodních přehrad, čemuž odpovídá i potřeba dostavby a modernizace přenosových soustav a distribučních sítí. Za hlavní prioritu je považována výstavba Rogunské vodní elektrárny. Počítá se i s rekonstrukcí a modernizací vodních elektráren Golovnaja a Karakumskaja a rovněž s výstavbou rozvodné a přenosové soustavy s objemem investic v řádu 3 mld. USD. V rámci diverzifikace vodní energetiky se zamýšlí i výstavba malých vodních děl po celém Tádžikistánu.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
---------------------	------------------------

Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 0102 - Živý hovězí dobytek
	HS 1701 - Třtinový nebo řepný cukr a chemicky čistá sacharóza, v pev. stavu
	HS 8422 - Myčky; stroje k čištění, plnění, ap. lahví, plechovek, aj.
	HS 8433 - Žací nebo mláticí stroje, sekačky na trávu ap.
	HS 8434 - Dojící stroje a mlékárenské stroje a zařízení
	HS 8435 - Lisy, drtiče ap. přístroje pro výrobu vína, moštů ap.
	HS 8436 - Ost. stroje pro zemědělství, lesnictví, včelařství ap., umělé líhně
	HS 8438 - Stroje pro přípravu, výrobu potravin nebo nápojů

Energetický průmysl	HS 8410 - Vodní turbíny, vodní kola a jejich regulátory
	HS 8412 - Ost. motory a pohony
	HS 8413 - Čerpadla na kapaliny, též vybavená měřicím zařízením; zdviže na kapaliny
	HS 8501 - Elektrické motory a generátory (kromě generátorových soustrojí)
	HS 8503 - Části a součásti motorů, elektr. Generátorů, soustrojí ap.
	HS 8504 - Transformátory, el. měniče statické indukty
	HS 8536 - El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V
	HS 8537 - Tabule, panely, ovládací stoly, pulty, skříně a. základny pro el. ovládání
	HS 8538 - Části přístrojů k ochraně ap obvodů, rozvaděčů aj.
	HS 8544 - Izolované dráty, kabely aj. izolované elektrické vodiče
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8517 - Telefonní a ost. přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů aj. dat
	HS 8529 - Části a součásti vysílačích, přijímacích televizí
	HS 8530 - El. přístroje signalizační, bezpečnostní nebo pro řízení dopravy

5.2 Kalendář akcí

V roce 2020 se v Tádžikistánu plánuje provedení výstavy:

International Universal Exhibition Fair, Tajikistan, 2.–6. 4. 2020 a 21.–25.10. 2020

Záběr výstavy je mimořádně široký, sektorové zaměření: vodní elektrárny, elektrické zařízení, strojírenství, těžba, kovovýroba, chemický průmysl, zemědělství, agro-průmyslový komplex, stavebnictví, , farmaceutika, doprava a logistika, informační technologie, bezpečnostní zařízení, obaly, cestovní ruch a vzdělávání.

Organizátorem výše uvedené výstavy je Obchodně-průmyslová komora Republiky Tádžikistán, kontakt: Mirsaidov Dilšod, tel.: +992 372 271 378, mob.: +992 900 919 999, e-mail: chamber@tpp.tj / info@tpc.tj, web: <http://tpp.tj/>

6. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Objem zahraničně-obchodní relace je minimální, v českém vývozu aktuálně dominují strojírenské součástky (17 %), desky a folie z plastů (16 %), medicínské přístroje (13 %) a voňavky (12 %). Ve struktuře dovozu dominují neželezné kovy (63 %) a bavlna (21 %).

Podkapitoly:

- 6.1. [Vstup na trh: distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej](#)
- 6.2. [Dovozní podmínky a dokumenty, celní systém, kontrola vývozu, ochrana domácího trhu](#)
- 6.3. [Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku](#)
- 6.4. [Požadavky na propagaci, marketing, reklamu \(využití HSP\), významné veletrhy a výstavy v teritoriu](#)
- 6.5. [Problematika ochrany duševního vlastnictví](#)
- 6.6. [Trh veřejných zakázek](#)
- 6.7. [Způsoby řešení obchodních sporů, rizika místního trhu a investování v teritoriu, obvyklé platební podmínky, platební morálka](#)
- 6.8. [Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty, úřední a používaný jazyk\(y\), státní svátky, pracovní a prodejní doba](#)
- 6.9. [Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria \(oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince\)](#)
- 6.10. [Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR](#)
- 6.11. [Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU](#)

6.1 Vstup na trh: distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej

Obchodní síť a prodejní kanály v evropském pojetí se v Tádžikistánu již tvoří. Je však vhodné vstupovat do kontaktů s nimi prostřednictvím nebo v součinnosti s Ministerstvem ekonomického rozvoje a obchodu Tádžikistánu nebo prostřednictvím Obchodní a průmyslové komory Tádžikistánu.

6.2 Dovozní podmínky a dokumenty, celní systém, kontrola vývozu, ochrana domácího trhu

Průběžně aktualizované informace o tarifních a netarifních podmínkách dovozu do Tádžikistánu lze získat na internetovém portálu EK [Market Access database](#).

6.3 Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku

Založení společného podniku

Registrace společného podniku (SP) klasickým způsobem trvá asi měsíc. Neexistují žádná omezení výše zahraničního podílu v SP, který může dosáhnout plných 100%. Registrace SP je však náročná a vyžaduje čas při vyjednávání s místními představiteli tádžické byrokracie.

SP musí být zaregistrováno Ministerstvem financí Tádžikistánu. Přitom jsou požadovány následující dokumenty:

- žádost podaná tádžickým partnerem
- kopie zakládající listiny a dohody o budoucím SP ověřené místním notářem
- potvrzení banky o solventnosti tádžického partnera
- potvrzení o zaplacení registračního poplatku do Republikového devizového fondu.

Tyto dokumenty jsou zkontrolovány a ověřeny zvláštní komisí Ministerstva financí Tádžikistánu, která zasedá každé dva týdny. Na základě komisí vydaného certifikátu může SP otevřít bankovní účet.

SP musí být zaregistrován také Státním statistickým výborem Tádžikistánu. Přitom jsou vyžadovány následující dokumenty:

- certifikát Ministerstva financí Tádžikistánu,
- kopie zakládající smlouvy a dohody,
- potvrzení o zaplacení registračního poplatku.

SP je rovněž povinen informovat místní regionální, oblastní nebo městské správní orgány oficiálním dopisem o své existenci a musí být zaregistrováno místními daňovými orgány.

Každý SP, jehož činnost předpokládá zahraniční ekonomickou aktivitu (např. export) musí být zaregistrováno Ministerstvem ekonomického rozvoje a obchodu (MEO) jako účastník vnější ekonomické činnosti. K tomu je třeba dodat následující dokumenty:

- žádost o registraci,
- kopii zakládající smlouvy a dohody,
- certifikát Státního statistického výboru,
- certifikát Ministerstva financí,
- tři kopie vyplněného registračního tiskopisu,
- potvrzení o zaplacení registračního poplatku do Republikového devizového fondu.

Zvláštní komise tohoto ministerstva poté prostuduje všechnu předloženou dokumentaci a po schválení může být subjekt zaregistrován a je mu vydána licence účastníka vnější ekonomické činnosti.

Založení kanceláře, reprezentace

K založení kanceláře, popř. reprezentace zahraniční firmy musí být předloženy Ministerstvo ekonomického rozvoje a obchodu následující dokumenty:

- žádost, ve které je uveden účel založení kanceláře či reprezentace a popis firmy,
- kopie zakládající listiny v ruském jazyce, která musí být ověřena konzulátem TJ (nebo Ruské federace) v zemi, kde je firma zaregistrována,
- výpis z obchodního rejstříku země, kde je firma zaregistrována,
- garanční dopis banky firmy,
- potvrzení o zaplacení registračního poplatku do Republikového devizového fondu.

Zvláštní komise MEO prověří předložené dokumenty schvalovaného subjektu a následně vydá kanceláři nebo reprezentaci příslušnou licenci.

6.4 Požadavky na propagaci, marketing, reklamu (využití HSP), významné veletrhy a výstavy v teritoriu

Jsou obdobné, jako v ČR. K reklamě lze využívat všechny druhy hromadných sdělovacích prostředků, pouliční billboardy, bannery atp. Je zakázána reklama alkoholických nápojů.

6.5 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Tádžikistán v oblasti ochrany duševního vlastnictví přijal řadu zákonů, které odpovídají světovým standardům. Kromě Ústavy, občanského zákoníku a mezinárodních smluv přijal Tádžikistán speciální předpisy upravující tuto problematiku. Patří zde zákony "o vynálezech", "o průmyslových vzorech" a "o ochranných známkách".

V souladu se zákony "o vynálezech" a "o průmyslových vzorech" byl zřízen Patetní úřad, kterému byla svěřena právní ochrana vynálezů a průmyslových vzorů. V rámci je vytvořena Apelační rada, která je prvoinstančním orgánem pro řešení sporů, které vyplývají z vynálezů a průmyslových vzorů. Rozhodnutí tohoto orgánu lze napadnout u soudu do 6 měsíců od vydání rozhodnutí. Zákon též zřizuje institut patentových zástupců, jejichž prostřednictvím jedná žadatel s Patentovým úřadem. Zastoupení patentovým zástupcem je obligatorní.

Problematika ochranných známek je svěřena zákonem "O ochranných známkách" Státní službě na ochranu vynálezů a registraci ochranných známek. V rámci této služby je zřízena Apelační rada patentové expertízy při Státní službě na ochranu vynálezů a registraci ochranných známek. Pokud nedojde k registraci ochranné známky, může se žadatel obrátit ve lhůtě tří měsíců na zmíněnou Apelační radu. Její rozhodnutí je možno napadnout stejně jako u vynálezů a průmyslových vzorů do 6 měsíců od vydání rozhodnutí u soudu.

6.6 Trh veřejných zakázek

Trh veřejných zakázek je řízen systémem povinného vyjadřování se k projektu i nabídkám od 5 institucí, mj. ministerstva ekonomiky a obchodu, ministerstva financí a Národní banky. Tyto orgány si pro svá vyjádření vyžadují od různých odborníků expertízy. Na vládní nákupy nad 100 tis USD se vyhláší výběrová řízení.

6.7 Způsoby řešení obchodních sporů, rizika místního trhu a investování v teritoriu, obvyklé platební podmínky, platební morálka

Řešením obchodních sporů se zabývá Hospodářský soud Tádžické republiky, resp. jeho územní součásti. Spory je také možno řešit prostřednictvím rozhodčího soudu, s čímž výslovně počítá zákon "o zahraničních investicích v Tádžikistánu".

6.8 Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty, úřední a používaný jazyk(y), státní svátky, pracovní a prodejní doba

Při jednání se Tádžikové chovají podobně jako ostatní národy Střední Asie. Jsou otevření, přímí a hrdí. Není třeba při jednání dodržovat nějaké zvláštní zvyklosti, je však nutno ctít jejich bohatou a dlouhou historii a respektovat islám. Je rovněž třeba respektovat jejich historické, jazykové i současné ekonomické a politické dobré vztahy k Iránu a Afghánistánu, kde žije velký počet Tádžiků.

Státní svátky:

- Nový rok - 1. leden
- Den armády - 23. únor
- Den žen - 8. březen
- Navruz - 21. březen
- Svátek práce - 1. květen
- Den vítězství - 9. květen
- Den nezávislosti - 9. září

Pohyblivé státní svátky:

- Eid Al Fitr, neboli Idi Fitr (oslavy konce ramadánu)
- Eid Al Adha (Den obětí)

Významné dny:

- začátek ramadánu (pohyblivý)
- Den tádžického jazyka, 22. 7.
- Den Ústavy, 6. 11.

Časové pásmo: SEČ+4 (SELČ+3)

6.9 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria (oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince)

Tádžikistán má vízový režim se všemi státy s výjimkou států SNS v souladu s Dohodou o bezvízovém pohybu občanů států-členů SNS (kromě Turkmenistánu, s nímž byl vízový režim zaveden v roce 1999).

Občané ČR mohou uskutečňovat turistické cesty na území Tádžikistánu pouze s platným cestovním dokladem. Pod platným cestovním dokladem se rozumí cestovní pas nebo jiný druh pasu (diplomatický, služební) s dobou platnosti alespoň do konce pobytu v TJ. U řidičů motorových vozidel se vyžaduje platný mezinárodní řidičský průkaz a technický doklad o vozidle.

Cestování občanů ČR do Tádžikistánu je upraveno vízovým režimem pro držitele všech druhů pasů. Za podmínky příletu na mezinárodní letiště v Dušanbe dostanou na místě turistické vízum na 14 dnů. Tádžikistán nemá v ČR svůj efektivní zastupitelský úřad. Žádosti českých občanů o tádžické vízum proto vyřizují konzulární úřady ve třetích zemích (z hlediska občanů ČR je nejlepším řešením obrátit se na konzulární úsek Velvyslanectví Tádžikistánu ve Vídni).

Po vstupu ČR do EU mohou tádžické zastupitelské úřady vydávat víza občanům ČR na základě předložení platného cestovního pasu, fotografie a vyplněné žádosti (Poznámka: Záleží však na přístupu jednotlivého úřadu či odpovědného konzulárního pracovníka zda-li si nevyžádají i pozvání od zvoucího tádžického subjektu). Jinou možností získání tádžického víza je žádost tádžické fyzické nebo právnické zvoucí osoby (cestovní kancelář, firma), která o něj pro českého občana požádá na KO MZV TJ v Dušanbe. (cest. kancelář, firma apod.). Víza, o něž bylo požádáno v Dušanbe, si pak lze vyzvednout také na tádžických velvyslanectvích nebo generálních konzulátech v zemích, kde má Tádžikistán tato zastoupení zřízena - Vídeň, Bonn, Moskva, Taškent, Almaty apod. (místo převzetí víza žadatel uvede v žádosti). Na tádžických hraničních přechodech se víza nevydávají. KO ZÚ Tádžikistánu v Taškentu pracuje denně od 10.00–17.00 hod. (adresa: ul. A. Kachor 61, tel.: (+99871) 254 99 66, 281 33 66, fax: 254 89 69).

6.10 Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR

Místní zákonodárství je v otázce zaměstnání občanů Tádžikistánu i cizinců velmi liberální. Vedoucím obchodního zastoupení zahraniční firmy může být cizinec i občan Tádžikistánu. V podmínkách levné a relativně kvalifikované pracovní síly dávají mnohé zahraniční firmy přednost zaměstnávání místních odborníků, kteří jsou poměrně kvalitní.

Oficiálně lze zaměstnat místní síly na základě smlouvy, která je registrována na MZV (podobný postup jako v Uzbekistánu). Zaměstnanec může dostávat plat v somoni.

6.11 Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU

Mezi ČR a Tádžikistánem není uzavřena dohoda o vzájemném bezplatném poskytování zdravotní péče, proto občané ČR

musí za první pomoc a následnou lékařskou péči v TJ platit na místě v hotovosti. Tato zásada platí i pro členy ostatních států EU.

Při cestách do Tádžikistánu se doporučuje uzavřít pojištění léčebných výloh v cizině pro eventuelní případ akutního onemocnění nebo úrazu a vzít si s sebou potřebné léky z domova (pro jejich nedostatek v zemi - vyjma hlavního města).

Doporučuje se rovněž nepodceňovat otázky očkování, zejména proti některým druhům hepatitidy a tyfu. Informace o vhodném očkování sdělí příslušná oddělení poliklinik, nemocnic nebo hygienických stanic v ČR. V Praze je možno informovat se na Klinice geografické medicíny Fakultní nemocnice na Královských Vinohradech.

Při pobytu kdekoliv v zemi se doporučuje pít jen minerální vodu z továrně plněných láhví.

7. Kontakty

Českou republiku v Republice Tádžikistán reprezentuje Zastupitelský úřad České republiky v Taškentu, Uzbekistán.

Podkapitoly:

- 7.1. Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 7.2. Kontakty na teritoriální odbory na MZV ČR a na MPO ČR, zastoupení ostatních českých institucí v teritoriu (CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism, Česká centra)
- 7.3. Praktická telefonní čísla v teritoriu (záchranka, dopravní policie, požárníci, infolinky apod.)
- 7.4. Internetové informační zdroje

7.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Embassy of the Czech Republic

3-Navnihol ko'chasi, 6-uy
Mirzo-Ulug'bek tumani
Toshkent shahri, 100041
TASHKENT / UZBEKISTAN
česky:

Velvyslanectví České republiky

Třetí ulice Navnichol 6
Mirzo-Ulugbetský rajon
100041 Taškent
Uzbekistán

rusky:

Посольство Чешской Республики
3-я ул. Навнихол, 6
Мирзо-Улугбекский район
100041 Ташкент
Узбекистан

adresa vyslovená v ruštině:

Posólstvo Čéšskoj respúbliki
Trétja úlica Navnichol dom šest'
Mirzo-Ulugbeksij rajon
100041 Taškent
Uzbekistán

tel. +998 718 206 071

fax. +998 78 120 60 75

e-mail: tashkent@embassy.mzv.cz

www.mzv.cz/tashkent

7.2 Kontakty na teritoriální odbory na MZV ČR a na MPO ČR, zastoupení ostatních českých institucí v teritoriu (CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism, Česká centra)

- Ministerstvo zahraničních věcí, Odbor ekonomické diplomacie, tel. +420 224 182 592
- Ministerstvo průmyslu obchodu, Odbor zahraničních ekonomických politik I., tel. +420 224 852 006

7.3 Praktická telefonní čísla v teritoriu (záchranka, dopravní policie, požárníci, infolinky apod.)

- požárníci 01
- policie 02
- záchranná služba 03

7.4 Internetové informační zdroje

- www.tajinvest.tj Výbor pro investice a správu státního majetku
- www.traveltajikistan.com/ Tádžická národní cestovní společnost
- www.angelfire.com/sd/tajikistanupdate všeobecné informace o TR, informace o dalších webových stránkách o Tádžikistánu
- www.eurasianet.org/resource/tajikistan zpravodajství anglicky - *EurasiaNet*
- www.reporter.tj zpravodajství anglicky - *Internews*
- www.topix.net/world/tajikistan zpravodajství anglicky - *Hovocmu*
- tajikistannews.net zpravodajství anglicky - *CMI*
- www.gazeta.tj zpravodajství rusky
- www.centrasia.ru zpravodajství rusky
- www.avesta.tj zpravodajství rusky